Lieta Nr.142180311
1-1004-12/42

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2012.gada 8.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis M.Šļakota,

piedaloties pieteicēja *G.J.* pārstāvim zvērinātam advokātam Arturam Patmalniekam, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim *A.Š.*,
atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta pēc *G.J.* pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2011.gada 15.aprīļa lēmuma Nr.22.5/27191 atcelšanu daļā, kā arī pēc sūdzības par Valsts ieņēmumu dienesta rīcību, neizpildot pareizi tiesas lēmumu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 300 apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) Muitas pārvaldes vecākā muitas uzraudze 2011.gada 24.februārī sastādīja administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.BJ002425. Protokolā konstatēts, ka 2011.gada 24.februārī Terehovas muitas kontroles punktā no Krievijas Federācijas puses pa „zaļo joslu" iebrauca vieglā automašīna Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr.*/reģistrācijas numurs/*, kuru vadīja *G.J.* (turpmāk arī – pieteicējs). Autovadītājs iesniedza akcīzes preču pārvietošanas pieteikumu, apliecinot, ka ieved 40 cigaretes, 1 litru degvīna. Padziļinātas kontroles rezultātā konstatēts, ka automašīnas bagāžas nodalījumā aiz apšuvuma atrodas cigaretes „More" – 3600 gabali ar Krievijas Federācijas akcīzes markām, Airbag vietā izveidots slēpnis, kur atrodas cigaretes „More" – 160 gabali, „Winston" – 120 gabali ar Krievijas Federācijas akcīzes markām. Neatļautais ievedamo cigarešu kopskaits – 3880 gabali.

Konstatēts, ka pieteicējs pārkāpis likuma „Par akcīzes nodokli" 21.panta ceturtās daļas 1.[1]punktu un viņa izdarītais pārkāpums kvalificēts pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 201.[12]panta.

[2] Ar VID Muitas pārvaldes Latgales muitas kontroles punkta daļas vadītāja 2011.gada 28.februāra lēmumu Nr.F52-BJ002425 pieteicējam saskaņā ar LAPK 201.[12]pantu uzlikts naudas sods Ls 140, konfiscētas administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās preces – 3760 cigaretes „More" un 120 cigaretes „Winston", kā arī konfiscēta automašīna Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr.*/reģistrācijas numurs/*, tās reģistrācijas apliecība Nr.*/apliecības numurs/* un aizdedzes atslēga.

Pieteicējs minēto lēmumu apstrīdēja daļā par piemēroto papildsodu – transportlīdzekļa Mitsubishi Pajero, reģistrācijas apliecības un aizdedzes atslēgas konfiskāciju.

[3] Izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, VID ģenerāldirektore ar 2011.gada 15.aprīļa lēmumu Nr.22.5/27191 (turpmāk – Lēmums) atstāja negrozītu apstrīdēto 2011.gada 28.februāra lēmumu Nr.F52-BJ002425.

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumā norāda, ka konfiscētais transportlīdzeklis nav izmantojams tikai nezināmas izcelsmes akcīzes preču pārvietošanai, bet arī citiem mērķiem un konfiskācija nodara būtiskus mantiskus zaudējumus.

VID ieskatā minētais arguments ir nepamatots, jo apstrīdētajā lēmumā netiek apgalvots, ka transportlīdzeklis ir piemērots tikai nezināmas izcelsmes akcīzes preču pārvietošanai. Apstrīdētajā lēmumā ir konstatēts, ka transportlīdzeklis Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr./*reģistrācijas numurs/*, tika izmantots muitas iestādē nedeklarētu tabakas izstrādājumu pārvadāšanai, tajā speciāli veidojot slēptuves un tādējādi atviegloja administratīvā pārkāpuma izdarīšanu.

Atbildot uz argumentu par pieteicēja mantiskajiem zaudējumiem, ko rada transportlīdzekļa konfiskācija, VID atsaucas uz Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 13.pantu, kurā noteikts, ka labumam, ko sabiedrība iegūst ar ierobežojumiem, kas uzlikti adresātam, ir jābūt lielākam nekā viņa tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumam. Analizējot konkrēto situāciju, secināms, ka pieteicējs, nelikumīgi Latvijas Republikā ievedot nedeklarētas cigaretes, nodara būtisku kaitējumu gan Latvijas Republikas valsts budžetam, jo netiek veikti atbilstošo nodokļu maksājumi, gan arī, iespējams, kaitējumu sabiedrības veselībai, jo nav iespējams gūt apstiprinājumu par konkrēto cigarešu izcelsmi. Pieteicēja ievesto cigarešu daudzums ir pietiekami būtisks, lai būtu iespējams veikt to tirdzniecību citām personām.

[3.2] LAPK 10.pants noteic, ka administratīvais pārkāpums atzīstams par izdarītu ar nodomu, ja persona, kas to izdarījusi, ir apzinājusies savas darbības vai bezdarbības prettiesisko raksturu, paredzējusi tās kaitīgās sekas un vēlējusies vai apzināti pieļāvusi šo seku iestāšanos.

Pieteicējs muitas kontroles punktā apzināti iebrauca pa „zaļo joslu", tādējādi paziņojot, ka viņam nav deklarējamas preces. Akcīzes preču pārvietošanas pieteikumā pieteicējs norādīja, ka transportlīdzeklī atrodas tikai likumā noteiktais pāri robežai brīvi pārvietojamais akcīzes preču daudzums, tādejādi jau sākotnēji maldināja muitas amatpersonas par patiesībā transportlīdzekli esošo bagāžu. Nedeklarētās cigaretes atradās pieteicēja transportlīdzeklī izveidotajās slēptuvēs, kas liecina par pieteicēja tīšu nodomu izvairīties no konkrēto cigarešu uzrādīšanas muitas amatpersonām un no nodokļu samaksas veikšanas, vienlaikus apzinoties savu darbību prettiesisko raksturu. Tas apstāklis, ka sākotnēji pieteicējs muitas amatpersonām ir uzrādījis Akcīzes preču pārvietošanas pieteikumu, apliecina, ka pieteicējs ir zinājis, cik lielu akcīzes preču daudzumu drīkst brīvi ievest Latvijas Republikā.

[3.3] Kritiski vērtējams administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas laikā pieteicēja sniegtais paskaidrojums, ka transportlīdzeklis nebija ar nolūku aprīkots tā, lai slēptā veidā pārvadātu akcīzes preces, kuras nav marķētas ar Latvijas Republikas akcīzes markām. Lietas izskatīšanas laikā konstatētie apstākļi liecina par pretējo. Cigaretes tika izvietotas speciālās slēptuvēs – Airbag nodalījumā un bagāžas nodalījumā aiz apšuvuma.

[3.4] Atbilstoši LAPK 22.panta nosacījumiem, administratīvais sods (tajā skaitā arī papildsods) ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots galvenokārt, lai sodītu personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, taču administratīvo sodu var piemērot „arī lai tiklab pārkāpējs, kā citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus".

Tādējādi ar apstrīdēto lēmumu piemērotā transportlīdzekļa konfiskācija ir uzskatāma arī par brīdinājumu, lai turpmāk netiktu izdarīti jauni līdzīga rakstura administratīvie pārkāpumi.

[3.5] Saskaņā ar LAPK 32.panta otro daļu, uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Pieteicējs sūdzībā norāda, ka viņš savu vainu izdarītajā administratīvajā pārkāpumā atzīst un nožēlo, ir novērsis pārkāpuma kaitīgās sekas, samaksājot Latvijas

valsts budžetā nodokļu maksājumus Ls 189,03, kā arī samaksājot viņam piemēroto administratīvo naudas sodu Ls 140.

Pieteicēja paskaidrojumi, kurus viņš sniedza administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas laikā, kā arī lietas izskatīšanas laikā, neliecina par to, ka pieteicējs atzīst vainu izdarītajā administratīvajā pārkāpumā un ka viņš nožēlo izdarīto. Paskaidrojumos sniegtā informācija ir vērtējama tikai kā pārkāpēja skaidrojums par izdarīto administratīvo pārkāpumu, kas nav atzīstams par pārkāpēja atbildību mīkstinošu apstākli, ko noteic LAPK 33.pants.

[3.5] Ņemot vērā lēmumā konstatētos apstākļus, LAPK 32.panta nosacījumus, pieteicēja izdarītā administratīvā pārkāpuma sastāva raksturojumu, transportlīdzekļa konfiskācija ir samērīgs un LAPK 22.pantā paredzētajam administratīvā soda mērķim atbilstošs sods.

[3.6] Par sūdzībā minēto, ka pieteicējs ir novērsis konstatētā administratīvā pārkāpuma kaitīgās sekas, samaksājot Latvijas valsts budžetā nodokļu maksājumus Ls 189,03 apmērā, norādīts, ka saskaņā ar „Par akcīzes nodokli" 33.panta piekto daļu akcīzes preču konfiskācija par šā likuma vai citu normatīvo aktu pārkāpumiem vai citu normatīvo aktu piemērošana attiecībā uz pārkāpumiem akcīzes preču apritē neatbrīvo konkrēto personu no saistībām samaksāt nodokli saskaņā ar šo likumu un soda naudu saskaņā ar likumu „Par nodokļiem un nodevām". VID neaprēķina nodokli un soda naudu par konfiscētajām akcīzes precēm, konkrētajā gadījumā tabakas izstrādājumiem, kas nepārsniedz 300 cigaretes, 900 cigārus vai cigarillas un 500 gramus smēķējamās tabakas. Tādējādi pieteicējam par nelikumīgi ievestajām akcīzes precēm bija pienākums aprēķināt un iemaksāt budžetā akcīzes nodokli atbilstoši minētās tiesību normas nosacījumiem un šīs likuma prasības izpildi lietas izskatīšanā nav pamata uzskatīt par pārkāpēja administratīvo atbildību mīkstinošu apstākli.

[4] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu daļā par piemēroto papildsodu – transportlīdzekļa, tā reģistrācijas apliecības un aizdedzes atslēgas konfiskāciju.

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[4.1] VID nav izdarījis lietderības apsvērumus, tādējādi pārkāpis APL 13.pantā ietverto samērīguma principu. Uzliktais sods ir nesamērīgs.

Pieteicējs ir bezdarbnieks. Sabiedrība nevar iegūt labumu no pieteicēja vecās automašīnas konfiscēšanas valsts labā, savukārt pieteicējam tiek atņemta iespēja sameklēt darbu (tai skaitā ar savu automašīnu), kā arī braukt uz Krieviju pēc pārtikas un naftas produktiem savām vajadzībām. Tāpat arī Krievijā dzīvo pieteicēja radinieki, kurus apciemot bez personīgās automašīnas pieteicējam būtu problemātiski. Pieteicējam nav līdzekļu citas automašīnas iegādei. Transportlīdzekļa konfiskācija būtiski skar pieteicēja ģimenes, kura lieto transportlīdzekli, intereses.

[4.2] Transportlīdzekļa konfiskācija nav samērojama ar pārkāpuma būtību un nevar tikt piemērota, jo pārkāpums ir saistīts tikai ar akcīzes preču aprites noteikumu neievērošanu. Automašīna netika speciāli aprīkota ar slēptām tvertnēm vai kā citādi, kas ļautu konstatēt, ka tā īpaši pielāgota pārkāpuma izdarīšanai un tās konfiskācija nepieciešama, lai tā netiktu izmantota turpmāk līdzīgā veidā.

[4.3] Paredzētais papildsods ir alternatīvs un tā piemērošanai jābūt atsevišķi pamatotai.

Ar automašīnas konfiskāciju var panākt soda mērķi – atturēt personu no līdzīgam darbībām nākotne, taču ir jāvērtē, vai šis soda veids ir vajadzīgs attiecīgā mērķa sasniegšanai, proti, vai mērķi nav iespējams sasniegt arī ar citiem, mazāk ierobežojošiem, līdzekļiem.

Pieteicēja skatījumā minētā mērķa sasniegšanai piemērots līdzeklis ir naudas sods un preču konfiskācija, it īpaši ņemot vērā to, ka pieteicējs pirmo reizi sodīts par šāda veida pārkāpumu.

Transportlīdzeklis ir izmantojams ne tikai akcīzes preču pārvadāšanai, bet arī citiem tiesiskiem mērķiem.

[4.4] Transportlīdzekļa aptuvenā vērtība ir Ls 3362 (pēc portālā www.ss.lv gūtajiem datiem), tā daudzkārtīgi pārsniedz maksimālo pamatsodu (Ls 500), kādu varēja piemērot fiziskām personām par LAPK 201.[12] pantā paredzēto pārkāpumu. Pie šādiem apstākļiem transportlīdzekļa konfiskācija vairs nelīdzinās papildsodam, bet faktiski ir pamatsods. Tas piemērojams ārkārtīgi piesardzīgi un ar ļoti pārliecinošu pamatojumu. VID sniegtais pamatojums lielākoties ir abstrakts.

[5] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā VID neatzina pieteikumu pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[6] Tiesā 2011.gada 6.decembrī saņemts pieteikuma papildinājums, kurā norādīts, ka ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmumu apmierināts pieteicēja lūgums par pagaidu noregulējumu – VID ir uzdots nodot pieteicējam lietošanā transportlīdzekli Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr.*/reģistrācijas numurs/*. VID, nepildot minēto lēmumu, prettiesiski aizturējis transportlīdzekli 45 dienas. Uz pieteicēja 2011.gada 18.oktobra iesniegumu saistībā ar automašīnas atdošanu saņemta VID atbilde, kurā norādīts uz pirmās instances tiesas lēmuma pārsūdzēšanu. Uz 2011.gada 1.novembra iesniegumu VID nesniedza atbildi saīsinātā triju dienu termiņā, kā to saskaņā ar APL 64.panta trešo daļu bija lūdzis pieteicējs. Arī uz 2011.gada 10.novembra iesniegumu atbilde nav sniegta pilnā apjomā un pēc būtības, tā nav sniegta pieteicēja lūgtajā triju dienu saīsinātajā termiņā. VID pārkāpa arī elektroniskā iesnieguma saņemšanas kārtību, nenosūtot apliecinājumu par saņemšanu. Pieteicējs par prettiesisko bezdarbību lūdza atlīdzināt viņam morālo kaitējumu Ls 300 apmērā.

Minētais papildinājums ar tiesneša 2011.gada 12.decembra un 2012.gada 2.februāra lēmumiem pieņemts kā sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmuma nepienācīgu izpildi un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 300 apmērā, kas pārbaudāma tiesā APL 376.panta trešajā daļā noteiktajā kārtībā. Sūdzība nozīmēta izskatīšanai vienlaikus ar pieteikumu

[7] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā VID neatzina sūdzību.

Norādīja, ka uz pieteicēja iesniegumiem par tiesas nolēmuma izpildi nav attiecināmas APL normas, kas noteic administratīvā akta izdošanas termiņu. Pieteicēja norāde par automašīnas aizturēšanu ir viņa subjektīvs viedoklis. Nenosūtot elektroniskā iesnieguma saņemšanas apliecinājumu, nevar tikt nodarīts atlīdzināms morālais kaitējums.

[8] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis uzturēja pieteikumu un sūdzību, pamatojoties uz to motīviem. Atbildētāja pārstāvis tiesas sēdē pieteikumu neatzina, balstoties uz Lēmuma argumentāciju.

Motīvu daļa

[9] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir pamatots un apmierināms, sūdzība ir apmierināma daļēji.

I

[10] LAPK 201.[12] pants noteic, ka par muitošanai pakļauto preču vai citu vērtību ievešanu Latvijas Republikas muitas teritorijā vai izvešanu no tās, apejot muitas kontroli vai noslēpjot šīs preces vai citas vērtības no šādas kontroles, vai nedeklarējot,

vai izmantojot viltotus muitas vai citus dokumentus, vai citādā nelikumīgā veidā (kontrabanda), uzliek naudas sodu fiziskajām personām no piecdesmit līdz piecsimt latiem, bet juridiskajām personām – no piecsimt līdz pieckūkstoš latiem, konfiscējot šīs preces vai citas vērtības un to pārvietošanai (pārvadāšanai) izmantoto transportlīdzekli vai bez tā konfiskācijas.

Likuma „Par akcīzes nodokli" 21.panta ceturtās daļas 1.[1]punkta a) apakšpunktā noteikts, ka no nodokļa atbrīvo akcīzes preces, kuras ir fiziskās personas personīgajā bagāžā, kas par tādu uzskatāma likuma "Par pievienotās vērtības nodokli" izpratnē, un kuras šī persona ieved no ārvalsts, kas nav dalībvalsts, no teritorijām, kuras minētas šā likuma 2.panta 3.1 daļā, nepārsniedzot šādus daudzumus, ar nosacījumu, ka šāda preču ievešana nav komerciāla: tabakas izstrādājumiem, ja fiziskā persona neceļo ar gaisakuģi – 40 cigaretes.

Atbilstoši minētajām normām, ja persona iebraucot Latvijas Republikas teritorijā no Krievijas Federācijas ir vedusi sauszemes transportlīdzeklī vairāk par 40 cigaretēm, tās nedeklarējot un noslēpjot tās no muitas kontroles, ir piemērojama LAPK 201.[12] pantā paredzētā sankcija.

[11] Lietā nav strīda par administratīvā pārkāpuma protokolā un Lēmuma pamatojumā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem. Proti, pieteicējs 2011.gada 24.februārī Latvijas Republikas teritorijā no Krievijas Federācijas ar automašīnu Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr.*/reģistrācijas numurs/,* ir ievedis 3880 cigaretes bez Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām, noslēpjot tās no muitas kontroles automašīnas bagāžas nodalījumā aiz apšuvuma un gaisa spilvena nodalījumā.

Tāpat lietā nav strīda, ka minētās darbības ir kvalificējamas kā LAPK 201.[12]pantā paredzētais administratīvais pārkāpums.

Lietā ir strīds par piemērotā papildsoda – nedeklarēto un no muitas kontroles noslēpto preču pārvietošanai izmantotā transportlīdzekļa konfiskācijas atbilstīgumu izdarītajam pārkāpumam.

[12] Iestāde nav pārkāpusi soda noteikšanas ārējos ietvarus, proti, sods noteikts atbilstoši LAPK 201.[12]pantā paredzētajai sankcijai.

Vienlaikus LAPK 22.pants noteic, ka administratīvais sods ir atbildības līdzeklis un tiek piemērots, lai personu, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, audzinātu likumu ievērošanas un sadzīves noteikumu cienīšanas garā, kā arī lai tiesību pārkāpējs, kā arī citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus. Savukārt, LAPK 32.pants noteic, ka sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek ietvaros, ko nosaka normatīvais akts, kurā paredzēta atbildība par izdarīto pārkāpumu, stingrā saskaņā ar šo kodeksu un citiem aktiem par administratīvajiem pārkāpumiem. Uzliekot sodu, ņem vērā izdarītā pārkāpuma raksturu, pārkāpēja personību, viņa vainas pakāpi, mantisko stāvokli, atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus.

Proti, iestādei, kā arī tiesai, izmantojot rīcības brīvību, ir jākonkretizē normas sankcijā paredzētās tiesiskās sekas par izdarīto pārkāpumu. Konkrētajā gadījumā, izšķiroties, piemērot vai nepiemērot transportlīdzekļa konfiskāciju, ir jāizvērtē, vai transportlīdzekļa konfiskācija ir nepieciešama un samērīga ar izdarīto pārkāpumu.

[13] VID ir izvērtējis un Lēmuma pamatojumā ietvēris apsvērumus par pārkāpuma raksturu – tabakas izstrādājumi tika pārvadāti transportlīdzeklī slēptā veidā, tātad, transportlīdzekli pieteicējs apzināti izmantojis muitošanai pakļauto preču ieviešanai Latvijas Republikas muitas teritorijā kontrabandas ceļā.

No Lēmuma pamatojuma izriet, ka VID ir izvērtējis pieteicēja vainas pakāpi, norādot, ka pārkāpums izdarīts apzināti, proti, ar nodomu.

Norādīts, ka prettiesiski ievesto tabakas izstrādājumu daudzums (3880 cigaretes) ir uzskatāms par būtisku, lai būtu iespējams veikt to tirdzniecību citām personām.

No Lēmuma var konstatēt, ka iestāde nav saskatījusi pieteicēja atbildību pastiprinošus vai mīkstinošus apstākļus.

VID vērtējis arī papildsoda piemērošanas nepieciešamību atbilstoši LAPK 22.pantā noteiktajiem soda mērķiem, uzsverot ģenerālās prevencijas nozīmi konkrētā soda izvēlē.

Tiesa secina, ka pieņemot Lēmumu iestāde ir izdarījusi lietderības apvērumus par papildsoda – transportlīdzekļa (puspiekabes) konfiskācijas piemērošanas nepieciešamību un samērīgumu.

[14] Tiesai pārbaudot, vai iestāde nav pieļāvusi lietderības apsvērumu kļūdas, ir jāvērtē, vai iestāde konkrētajā gadījumā ir ņēmusi vērā visus attiecīgajā lietā būtiskos apstākļus un vai nav ņēmusi vērā tādus apstākļus, kuri nedrīkstētu ietekmēt Lēmumu.

[14.1] Tiesas vērtējumā ir pamatots VID secinājums, ka pārkāpums izdarīts ar nodomu. Par to liecina lietas apstākļi – preču paslēpšana automašīnā slēptuvēs, to neuzrādīšana pēc muitas darbinieka uzdotā jautājuma par ievedamo preču daudzumu.

[14.2] Saskaņā ar LAPK 33.panta pirmās daļas 1.punktu, atbildību par administratīvo pārkāpumu mīkstinošs apstāklis ir konstatējams, ja vainīgais vaļsirdīgi nožēlojis izdarīto. Iestāde konkrētajā situācijā minēto apstākli nav saskatījusi. Tiesa piekrīt iestādes secinājumam. Ne administratīvā pārkāpuma protokolā pieteicēja uzrakstītais paskaidrojums, ne sākotnējā lēmumā atreferētais pieteicēja paskaidrojums, ko viņš sniedza lietas izskatīšanas laikā, neļauj konstatēt, ka pieteicējs vaļsirdīgi nožēlojis izdarīto. Tas nav konstatējams arī no citiem lietas apstākļiem.

[14.3] Iestāde pamatoti ņēmusi vērā vispārīgās prevencijas apsvērumus. Kā tas pareizi norādīts Lēmumā, atbilstoši LAPK 22.pantam sods piemērojams cita starp ar mērķi, lai citas personas neizdarītu jaunus pārkāpumus.

[14.4] Izvērtējot izdarītā pārkāpuma raksturu, iestāde pamatoti ņēmusi vērā to, ka cigaretes tika noslēptas – Airbag nodalījumā un bagāžas nodalījumā aiz apšuvuma. Vienlaikus tiesa atzīmē, ka svarīgs aspekts, lai izšķirtos par transportlīdzekļa konfiskācijas piemērošanu vai nepiemērošanu, ir tas, vai transportlīdzeklis ir speciāli aprīkots vairākkārtīgai neatļautai preču pārvietošanai, proti, vai transportlīdzeklī ir iebūvētas slēptas tvertnes u.tml. Konkrētajā gadījumā pieteicējs ir noslēpis cigaretes transportlīdzeklī, kas nebija speciāli pārbūvēts, līdz ar to, preču noslēpšana šādā transportlīdzeklī nevar būt izšķirošs apstāklis, lai tā konsfiskāciju atzītu par samērīgu. Nav pamata apgalvot, ka pēc cigarešu izņemšanas automašīna arī turpmāk būtu uzskatāma par pielāgotu vairākkārtīgai preču nelikumīgai ievešanai un ka tādēļ nebūtu pieļaujama tās atdošana turētājam izmantošanai atbilstoši automašīnas ražotāja noteiktajiem izmantošanas veidiem. Lietas apstākļi nedod pamatu secinājumam, ka transportlīdzeklis ar lielu varbūtības pakāpi tiks atkārtoti izmantots pretlikumīgai preču pārvietošanai.

[14.5] Iestāde norāda, ka pieteicēja ievesto cigarešu daudzums ir pietiekami būtisks, lai būtu iespējams veikt to tirdzniecību citām personām. Šāds secinājums ir izdarīts pieņēmuma formā, tādēļ nav izmantojams, lemjot par soda apmēru. Tiesas vērtējumā ievesto cigarešu daudzums nav tik liels, lai pārliecinoši konstatētu, ka tās ievestas ar nolūku pārdot. Tikpat ticama ir pieteicēja versija, ka viņš cigaretes ievedis personīgai lietošanai. Savukārt šaubas, kuras nav iespējams novērst, administratīvo pārkāpumu lietās ir tulkojamas par labu privātpersonai.

[14.6] Iestāde rakstveida paskaidrojumā tiesai pamatoti norāda, ka nav pieļaujams ar mantisko stāvokli attaisnot administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Tomēr, LAPK 32.panta otrā daļa tieši noteic, ka mantisko stāvokli ņem vērā uzliekot sodu. Pieteicējs norāda, ka viņš ir bezdarbnieks. Tiesai nav pamata minēto norādi apšaubīt. Līdz ar to, transportlīdzekļa konfiskācija pieteicējam, salīdzinājumā ar citiem pārkāpējiem, kuri ir nodrošināti ar pastāvīgiem iztikas līdzekļiem, var radīt papildus mantisku slogu. Transportlīdzeklis var tikt izmantots, lai gūtu ienākumus tiesiskā ceļā,

kā arī tas atvieglo brīvas pārvietošanās iespējas, kas ir svarīgs apstāklis jauna darba atrašanai.

[15] Papildus iepriekšējā lēmuma punktā minētajiem apstākļiem, ko ir vērtējusi iestāde pieņemot Lēmumu, tiesa par svarīgu atzīst arī tādu iestādes nevērtētu apstākli, kā papildsoda smaguma samērīgums ar kaitējumu, kas ticis nodarīts ar administratīvo pārkāpumu.

Līdzās lēmuma [14.6] punktā norādītajiem nemantiskajiem ierobežojumiem, kas tiek uzlikti līdz ar transportlīdzekļa konfiskāciju, ir jāvērtē arī transportlīdzekļa mantiskā vērtība.

No interneta vietnē www.ss.lv ievietotajiem sludinājumiem (aplūkots 2011.gada 29.septembrī) ir iespējams gūt priekšstatu par pieteicējam konstatētā transportlīdzekļa aptuveno tirgus vērtību. Proti, 1998.gada izlaiduma automašīnu Mitsubishi Pajero pārdošanas cenas ir norādītas robežās no Ls 1898 līdz Ls 3725. Pieteicējam nomaksai aprēķināts akcīzes nodoklis Ls 189 apmērā. Līdz ar to, automašīnas vērtība vairakkārt pārsniedz nodarīto kaitējumu budžetam. Lai gan minētais apstāklis – kaitējuma mantisko seku un soda mantisko seku neproporcionalitāte – ne vienmēr būs šķērslis papildsoda piemērošanai, tomēr, izšķiršanās par konfiskāciju katrā atsevišķā gadījumā ir atbilstoši jāpamato. Konkrētajā gadījumā tiesa šādu pamatojumu neatrod.

[16] Secināms, ka iestāde nav ņēmusi vēra visus lietā būtiskos apstākļus (sk. sprieduma [14.4], [14.6] un [15] punktus, kā arī ir ņēmusi vērā tādus apstākļus, kas nedrīkst ietekmēt Lēmumu (sk. sprieduma [14.5]).

[17] Vērtējot piemērotā soda samērīgumu, ir jāņem vērā arī vienlīdzības princips, tādēļ, tiesas pieņemtais nolēmums nedrīkst krasi atšķirties no iestādes un tiesu prakses līdzīgās lietās.

Lietā Nr.AA43-1897-11 Administratīvā apgabaltiesa, konstatējot, ka pārkāpējs pārvadājis 11400 cigaretes bez to izcelsmi apliecinošiem dokumentiem, par kurām būtu maksājams akcīzes nodoklis, atzina, ka VID nav pamatojis automašīnas konfiskācijas nepieciešamību. Apgabaltiesa ņēma vērā, ka konfiscētās automašīnas vērtība ir Ls 8500, tā nav īpaši pārveidota attiecīgo preču pārvadāšanai. Iestādes lēmums daļā par papildsoda piemērošanu atcelts (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 30.jūnija spriedumu lietā Nr.AA43-1897-11*).

Administratīvā rajona tiesa lietā Nr.1-0843-11 konstatēja, ka pārkāpējs pārvadāja 9720 cigaretes un divas 0,5 litru tilpuma pudeles ar degvīnu bez Latvijas Republikas akcīzes nodokļa markām. Automašīnā bija iebūvētas slēptuves. Pārkāpējs atzina vainu, atbildību pastiprinoši apstākļi netika konstatēti, par šāda veida pārkāpumiem pieteicējs iepriekš pie atbildības saukts nebija. Tiesa piemēroto papildsodu – transportlīdzekļa konfiskāciju – atzina par nesamērīgu un iestādes lēmumu šajā daļā atcēla (*sk.Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 10.maija spriedumu lietā Nr.1-0843-11*).

Savukārt no lietā Nr.1-0934-11 Administratīvās rajona tiesas taisītā sprieduma aprakstošās daļas ir konstatējams, ka iestāde nav piemērojusi papildsodu – transportlīdzekļa konfiskāciju – pārkāpējam, kurš nelikumīgi ievedis Latvijas Republikas teritorijā 3200 cigaretes bez Latvijas Republikas akcīzes markām. Cigaretes bija novietotas automašīnas salonā zem priekšējā pasažieru sēdekļa pārvalka, kā arī automašīnas salonā atradās zem pārtikas produktiem (*sk. Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.jūnija spriedumu lietā Nr.1-0934-11*).

[18] Apkopojot iepriekš norādītos argumentus, ņemot vērā maksājamā akcīzes nodokļa summu Ls 189 un konfiscētās automašīnas vērtību, kas nav mazāka par Ls 1898, nekonstatējot pierādījumus par transportlīdzekļa būtisku speciālu pielāgošanu

vairākkārtīgai nelikumīgai preču pārvietošanai, kā arī to, ka iepriekš šāds pārkāpums pieteicējam netika konstatēts, tiesa uzskata, ka VID nav pietiekami pamatojis piemērotā papildsoda – automašīnas konfiskācijas – nepieciešamību, piemērotību, vajadzību un samērību. Arī tiesa, izskatot lietu pēc būtības, nekonstatē apstākļus, kas liktu izšķirties par minētā papildsoda piemērošanu.

Līdz ar to Lēmums daļā par papildsoda piemērošanu ir atceļams.

II

[19] APL 375.panta pirmā daļa noteic, ka iestādes pienākums ir pareizi un laikus izpildīt pret to vērstu administratīvajā lietā pieņemtu tiesas spriedumu vai citu lēmumu (nolēmumu).

[20] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra apmierināts pieteicēja lūgums par pagaidu noregulējumu, izņemtais transportlīdzeklis Mitsubishi Pajero, tā reģistrācijas apliecība un aizdedzes atslēga nodota pieteicēja glabāšanā.

No VID ģenerāldirektores 2011.gada 21.oktobra atbildes vēstules, kas nosūtīta pieteicējam, izriet, ka iestādes ieskatā Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmums par pagaidu noregulējumu kļūst izpildāms pēc tā stāšanās spēkā (APL 199., 265.pants). Iestāde norāda, ka minētajā lēmumā nav noteikts, ka tas izpildāms nekavējoties, kā arī par minēto lēmumu ir iesniegta blakus sūdzība un līdz ar to tas nav stājies spēkā. Līdz ar to VID uzskata, ka nav pamata nodot pieteicēja glabāšanā izņemto transportlīdzekli.

Kā tas redzams no lietā iesniegtajiem dokumentiem, VID transportlīdzekli ir nodevis pieteicēja glabāšanā tikai pēc 2011.gada 14.novembra, kad ar Administratīvās apgabaltiesas lēmumu atstāts negrozīts Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmums.

[21] APL 202.panta trešā daļa noteic, ka blakus sūdzības iesniegšana par lēmumu par pagaidu noregulējumu neaptur tā izpildi. Tātad, VID nav pareizi piemērojis tiesību normas, Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmums bija izpildāms uzreiz pēc tā pieņemšanas, iestādei nebija pamata neuzsākt tā izpildi pirms blakus sūdzības izskatīšanas Administratīvajā apgabaltiesā.

Līdz ar to, ir pamats atzīt, ka VID nav laikus izpildījis Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmumu. Tā kā lēmums jau ir izpildīts, nav pamata uzlikt pienākumu VID veikt kādas darbības.

[22] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tātad, morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamats var būt iestādes prettiesiska bezdarbība, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Ņemot vērā, ka APL 89. panta otrā daļa nosaka, ka arī faktiskā rīcība ir iestādes bezdarbība, ja tai bija pienākums rīkoties, tad loģiski pieņemams, ka Atlīdzināšanas likums paredz tiesības uz atlīdzinājumu arī par tādu prettiesisku bezdarbību, kas nav faktiskā rīcība. Šādi gadījumi ir vairāki: 1) iestādes atteikšanās izpildīt augstākas iestādes vai tiesas lēmumu, ar kuru uzlikts pienākums izpildīt procesuālo darbību (APL 49. panta trešā daļa), 2) iestādes nereaģēšana uz iesniegumu, kurā lūgts izdot administratīvo aktu; 3) labvēlīga administratīvā akta neizpildīšana (sk. Morālā kaitējuma atlīdzināšana administratīvajās lietās. Tiesu prakses apkopojums, Rīga, 2011, pieejams: http://at.gov.lv/lv/info/summary/2011/).

Tiesa secina, ka laikus neizpildot tiesas lēmumu, var tikt nodarīts morālais kaitējums.

[23] Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 9.pantam morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums. Atlīdzināšanas likuma 11.panta trešajā daļā noteikts, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Tātad, morālā kaitējuma konstatēšanai ir jānoskaidro, vai ar prettiesisko bezdarbību ir radīts būtisks pieteicēja tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Ja aizskārums ir nodarīts un tas nav mazsvarīgs, tad ciešanas (morālais kaitējums) ir prezumējamas, kā arī prezumējama ir cēloņsakarība starp prettiesisko rīcību un morālo kaitējumu.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu, personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Tiesa ir atzinusi, ka VID bezdarbība, nekavējoties neizpildot tiesas lēmumu par pagaidu noregulējumu, bet gaidot blakus sūdzības izskatīšanas rezultātu apgabaltiesā, ir bijusi prettiesiska.

Tomēr, tiesas ieskatā pieteicēja tiesību aizskārums nav bijis būtisks, tādēļ tas nav atlīdzināms. Tiesa ņem vērā, ka aizskārums nav bijis ilgstošs, tā iemesls bijis nevis apzināta vēlme aizskart pieteicēja tiesības, bet kļūdaina tiesību normu piemērošana. Pārkāpuma radītās sekas ir novērstas, 2011.gada 17.novembrī nododot automašīnu pieteicēja glabāšanā.

Tiesu praksē ir norādīts, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma atcelšana pati par sevi ir morāls gandarījums – tā ir atzīšana par nevainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā (sk. *Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 7.marta sprieduma lietā Nr.143/AA43-0274-11/3 11.punktu, Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-338/2009 13.punktu*). Tātad, sākotnēji prettiesiska lēmuma par saukšanu pie administratīvās atbildības vēlāka atcelšana pamatā nerada tik būtisku kaitējumu, kas būtu atlīdzināms naudā. Vēl jo vairāk šāds secinājums būtu izdarāms par atsevišķu procesuālo darbību administratīvā pārkāpuma procesā, kas ir bijusi prettiesiska. Tiesa pieļauj, ka noteiktos gadījumos arī procesuālo pārkāpumu daudzums vai iestādes pieļautā procesuālā pārkāpuma smagums var kļūt par pietiekamu pamatu morālā kaitējuma konstatēšanai. It īpaši, ja tas ir radījis faktiskas sekas, kā tas ir arī šajā gadījumā. Tomēr, tiesa ņem vērā, ka konkrētajā gadījumā automašīnas izņemšana un lēmums par tās konfiskāciju ir tādas faktiskas sekas, kuru cēlonis bija paša pieteicēja prettiesiskās darbības. Tas apstāklis, ka pieteicējs šīs sekas izcietis pusotru mēnesi ilgāk, nekā tas būtu, ja iestāde uzreiz izpildītu Administratīvās rajona tiesas lēmumu, nesasniedz tādu aizskāruma pakāpi, kas ir jāvērtē kā būtiska.

Arī izvērtējot pieteicēja un iestādes saraksti lēmuma izpildes jautājumā, tiesa nekonstatē morālā kaitējuma atlīdzināšanas pamatu. Iestāde pieteicējam ir paziņojusi savas rīcības iemeslu, lai arī šis pamatojums juridiski bija kļūdains. Kā to pamatoti norāda VID, sarakstē par tiesas lēmuma izpildi nav jāpiemēro termiņi, kas APL noteikti administratīvā akta izdošanai. Tāpat tiesa atzīst, ka atsevišķu likumā noteikto elektroniskā iesnieguma saņemšanai noteikto formālo prasību neievērošana, ja vien tiesības nav aizskartas pēc būtības, acīmredzami nesasniedz morālā kaitējuma konstatēšanai nepieciešamo aizskāruma pakāpi. Pretējs secinājums būtu pretrunā ar vispāratzīto principu *de minimis non curat lex* (tiesībām nerūp sīkumi).

Līdz ar to, tiesa konkrētajā gadījumā nekonstatē būtisku tiesību aizskārumu, tādēļ prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 300 apmērā ir noraidāms.

[24] Augstākās tiesas Senāts ir norādījis, ka saskaņā ar APL 376.panta trešo daļu pieņemts tiesas nolēmums nav pārsūdzams, jo APL iespēju pārsūdzēt šādu lēmumu neparedz (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 23.novembra lēmuma lietā SKA-961/2010 7.punktu*).

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. un 289.-291.pantu, 376.panta trešo daļu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.panta pirmās daļas 5.punktu, tiesa

nosprieda

Apmierināt *G.J.*, personas kods 280452-11421 pieteikumu.

Grozīt *G.J.* ar Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektores 2011.gada 15.aprīļa lēmumu Nr.22.5/27191 (2011.gada 24.februāra administratīvā pārkāpuma protokols Nr.BJ002425) piemēroto sodu par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.[12]pantā paredzētā administratīvā pārkāpumu izdarīšanu, nosakot, ka *G.J.* nav piemērojams papildsods – automašīnas Mitsubishi Pajero, valsts reģistrācijas Nr.*/reģistrācijas numurs/*, tās reģistrācijas apliecības Nr.*/apliecības numurs/* un aizdedzes atslēgas konfiskācija.

Spriedumu šajā daļā var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Daļēji apmierināt *G.J.* sūdzību.

Atzīt par prettiesisku Valsts ieņēmumu dienesta rīcību, laikus neizpildot Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 30.septembra lēmumu par pagaidu noregulējumu lietā Nr.142180311.

Noraidīt sūdzībā ietverto prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 300 apmērā.

Šajā daļā spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis M.Šļakota